

Список використаних джерел

1. Братко М. В. (2015) Освітнє середовище вищого навчального закладу: функціональний аспект. Педагогічний Процес: теорія і Практика, № 1–2 (46–47). С. 11– 17.
2. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. (2020) Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ: Державна служба якості освіти. 240 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (2005) (з дод. і допов.) / Голов. ред. В. Т. Бусел. К.: Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005.1728 с.
4. Закон України «Про освіту» (2017) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020) URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
6. Макар Л.М. (2013). Сутність освітнього середовища в педагогічному процесі URL: C:/Documents%20and%20Settings/Admin/Мои%20документы/ Downloads /Pfto_2013_30_37%20(3).pdf

ТОВКАНЕЦЬ Г.В.

ЗМИКАЛО Д.Н.

Мукачівський державний університет, Україна

АКТИВІЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Комунікативна компетенція як результат початкової загальної освіти – це відповідність вимогам щодо освоєння уявлень про способи комунікації, предметні і універсальні комунікативні дії, навички стійкого позитивного досвіду їх застосування та системи мотивів, відносин і цінностей комунікативної діяльності молодших школярів.

Комунікативна компетентність – це здатність вступати в комунікацію, бути зрозумілим, невимушено спілкуватися. Вона передбачає комплексне застосування мовних і немовних засобів, уміння змінювати діапазон спілкування, а також вміння інтерпретувати невербальні прояви інших людей. Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії і є результатом досвіду спілкування між людьми.

Виокремлюють такі складові комунікативної компетентності: вміння орієнтуватися у різноманітних ситуаціях спілкування, вміння ефективно взаємодіяти з оточенням, бути готовим до діалогу, вміння контролювати і оцінювати себе, володіти знаннями, уміннями і навичками конструктивного спілкування.

Водночас зауважимо, що є різні точки зору на структурну характеристику комунікативної компетентності. Наприклад, С. Батирева представляє комунікативну компетентність як сукупність таких елементів: когнітивний (система уявлень молодших школярів про види комунікації рідною та іноземною мовами, усна і письмова, опосередкована і безпосередня, мовна та немовна), аксіологічний (мотиви і цілі комунікації: інформаційний запит, інформаційний обмін, переконання, презентація, емоційне самовираження, мотивована відмова), інтерактивний (універсальні і предметні комунікативні дії і, пов'язані з ними, способи комунікації) емпіричний (рефлексія комунікації на основі контролю вмісту

комунікації, корекції способу комунікації та оцінки досягнення мети комунікації [1].

На формування комунікативної компетенції впливають особливості соціалізації молодших школярів [3]. Вони засвоюють досвід суспільного життя і суспільних відносин, вчаться ефективно взаємодіяти один з одним.

Комунікативна взаємодія молодшого школяра може реалізуватися різними способами. Це може бути монолог, діалог, полілог, повідомлення, висловлення, диспут, дискусія, виступ, аргументацію, питання, заперечення, лист, телефонну розмову, телеграму, SMS. Мета комунікації буде досягнута, якщо буде правильно обраний спосіб комунікативної діяльності.

Залежно від мети комунікації молодший школяр вибирає спосіб взаємодії. Якщо метою комунікації є отримання інформації за певними питанням - інформаційний запит, то найбільш очевидним є питання як спосіб взаємодії. Предметом формування в даному випадку є вміння молодших школярів задавати питання. Якщо молодший школяр вміє правильно ставити запитання, то він не тільки може отримати інформацію, а й висловити сумніви, виявити власну позицію, висловити довіру, цікавитися сказаним і показати, що варто приділити розмові необхідний час. Монолог, повідомлення, висловлення, виступ – це способи взаємодії, які дитина вибирає тоді, коли метою комунікації є презентація або інформаційний обмін [1, с.38].

У роботі з молодшими школярами вчителю важливо знати, що часто виникають ситуації непорозуміння через невміння учнів молодшого шкільного віку долати комунікативні бар'єри, які виникають при відсутності розуміння ситуації спілкування або мають психологічний характер [2; 3]. Тому молодших школярів необхідно вчити інтерпретувати невербальні прояви інших людей. Доцільно знайомити дітей з «каталогом жестів» і «словником тілорухів». Важливий і візуальний контакт: частота обміну поглядами, тривалість погляду, уникання його. Учні при монологічній промові часто дивляться на підлогу або у вікно. На все це треба педагогу звертати увагу. Мова завжди є дзеркалом самосвідомості людини. Слово-образ формує особистість дитини, розкріпає і спонукає до співтворчості.

Формування комунікативної компетентності учнів – це складний і багатоаспектний процес, який потребує систематичної роботи. Вчитель має орієнтувати учнів на активну мовленнєву діяльність, що уподібнюється природним умовам комунікації. Спонукаючи учнів бути не спостерігачами, а активними учасниками на заняттях, залучаючи їх до спільної діяльності, педагог має підготувати учнів до життя в суспільстві, виробити в них здатність до пізнання світу й самих себе, до творчої праці та взаємодії з іншими людьми.

Список використаних джерел

1. Батырева С.Г. (2012.) Типовые задачи по формированию универсальных учебных действий. Литературное чтение. 1 класс: пособие для учащихся общеобразовательных учреждений. М.: Просвещение. 95 с.
2. Васильева О. В. (2014) Роль учителя младших классов в формировании коммуникативной компетентности младших школьников. Учитель. № 4. С. 15–17.

3. Товканець Г. В., Лендел Л. В. (2019). Просодичні особливості соціопедагогічної комунікації. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки: збірник наукових праць. Чернігів. Вип. 1(157).С.229-232.

ТОВКАНЕЦЬ Г.В.,
АНДРАШКО О.І.,

Мукачівський державний університет, Україна

ПРИНЦИПИ І ПІДХОДИ У РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Нова українська школа виразно відображає дитиноцентровану особистісно зорієнтовану спрямованість початкової освіти. Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості. Водночас науковці підкреслюють, що важливим є врахування не лише актуальних потреб сучасної дитини, а й закладення потенціалу для її перспективного розвитку, готовності продовжувати навчання в базовій школі [4].

Сучасна система освіти, і особливо початкова школа як її базова, основна ступінь, вимагає особливої уваги і підтримки держави, цілеспрямованого реформування і вдосконалення системи оцінки якості змін, врахування державної політики в галузі освіти. Принципами державної політики в галузі освіти є:

- гуманістичний характер освіти, пріоритет загальнолюдських цінностей, життя і здоров'я людини, вільного розвитку особистості;
- виховання громадянськості, працьовитості, поваги до прав і свобод людини, любові до навколишньої природи, Батьківщини, родини;
- єдність федерального освітнього простору, захист і розвиток системою освіти національних культур, регіональних культурних традицій і особливостей в умовах багатонаціональної держави;
- загальнодоступність освіти, адаптивність системи освіти до рівнів і особливостей розвитку та підготовки учнів, вихованців;
- світський характер освіти в державних і комунальних навчальних закладах;
- свобода і плюралізм в освіті;
- демократичний, державно-громадський характер управління освітою, автономність освітніх установ [1]

Разом з тим потрібно акцентувати увагу на принципах створення програм для початкової школи, серед яких:

- відповідність змісту програми індивідуальним особливостям дітей (інтелектуальним, фізичним, пізнавальним);
- узгодження цілей предмету з очікуваними результатами і змістом;
- доступності і науковості змісту і практичної спрямованості результатів;
- наступності і перспективності змісту для розвитку дитини;
- логічність, послідовність і достатність засвоєння учнями предметних компетентностей;
- взаємопов'язаність формування у кожній освітній галузі ключових і предметних компетентностей;

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>